

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi vuorotteluvapaakoikeilusta sekä laeiksi eräiden tähän liittyvien lakien muuttamisesta

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 136/1995 vp laiksi vuorotteluvapaakoikeilusta sekä laeiksi eräiden tähän liittyvien lakien muuttamisesta. Eduskunta, jolle työ-

asiainvaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 4/1995 vp ja suuri valiokunta mietintönsä n:o 2/1995 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki
vuorotteluvapaakoikeilusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Määritelmät ja soveltamisala

Vuorotteluvapaalla tarkoitetaan tässä laissa järjestelyä, jossa kokoaikatyöntekijä työnantajansa kanssa tekemänsä vuorottelusopimuksen mukaisesti määräaikaaisesti vapautetaan palvelussuhteeseen kuuluvien tehtävien suorittamisesta ja jossa työnantaja samalla sitoutuu vastaavaksi ajaksi palkkaamaan työvoimatoimistossa työttömänä työnhakijana olevan henkilön.

Tätä lakia sovelletaan myös henkilöön, joka on virkasuhteessa tai siihen verrattavassa palvelussuhteessa valtioon, kuntaan tai muuhun julkisoikeudelliseen yhteisöön.

Työnantajalla tarkoitetaan tässä laissa myös 2 momentissa tarkoitettua yhteisöä.

2 §

Vuorotteluvapaan edellytykset ja ehdot

Vuorotteluvapaan kesto on vähintään 90 kalenteripäivää yhdenjaksoisesti ja yhteensä enintään 359 kalenteripäivää.

Vuorotteluvapaan ajaksi palkattavan työntekijän työajan tulee olla vähintään vuorotteluvapaalle siirtyvän työntekijän säännöllisen työajan pituinen.

Vuorotteluvapaan edellytyksenä on, että työntekijän työssäolo ja palvelussuhde samaan työnantajaan on yhdenjaksoisesti kes-

tänyt vähintään vuoden välittömästi ennen vuorotteluvapaan alkamista. Edellä mainittuun vuoden ajanjaksoon voi sisältyä yhteensä enintään 30 päivän palkaton poissaolo edellyttäen, että henkilö viimeisten kolmen toista kuukauden aikana on ollut työssä saman työnantajan palveluksessa vähintään kaksitoista kuukautta.

Kirjallinen vuorottelusopimus, jossa työnantajan tulee sitoutua palkkaamaan työvoimatoimistossa työttömänä työnhakijana oleva henkilö, sekä työsopimus tai muu luotettava selvitys työvoimatoimistossa työttömänä työnhakijana olleen henkilön palkkaamisesta vuorotteluvapaan ajaksi on toimitettava ennen vuorotteluvapaan alkamista työvoimatoimistolle.

Jos vuorotteluvapaan ajaksi palkatun työntekijän palvelussuhde päättyy ennen vuorotteluvapaan päättymistä eikä uuden työntekijän palkkaaminen käytettävissä olevan ajan lyhyiden, työntekijöiden saatavuuden tai muun asiallisesti hyväksyttävän syyn perusteella ole mahdollista, ei palvelussuhteen päättymistä ole pidettävä vuorottelusopimuksen vastaisena.

3 §

Vuorotteluvapaan keskeyttäminen

Vuorotteluvapaan keskeyttämisestä on soveltava työnantajan ja työntekijän välillä.

Vuorotteluvapaa katsotaan kuitenkin työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 7 ja 7 a kohdan tarkoittamissa tilanteissa päättyneeksi.

4 §

Työntekijän oikeus palata aikaisempaan työhön

Vuorotteluvapaalta palaavalla työntekijällä on oikeus vuorotteluvapaan päätyttyä palata aikaisempaan tai siihen rinnastettavaan työhön.

5 §

Oikeus vuorottelukorvaukseen

Vuorotteluvapaan ajalta työntekijällä on oikeus vuorottelukorvaukseen.

Työntekijän oikeus vuorottelukorvaukseen jatkuu sopimuksen mukaisesti silloinkin, kun vuorotteluvapaan ajaksi palkatun työntekijän palvelussuhde päättyy ennen vuorotteluvapaan päättymistä.

6 §

Korvausoikeuden rajoitukset

Vuorottelukorvaukseen ei ole oikeutta siltä ajalta, jona työntekijä:

- 1) saa 1 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitetulta työnantajaltaan palkkaa;
- 2) suorittaa varusmies- tai siviilipalvelusta;
- 3) suorittaa vapausrangaistusta rangaistuslaitoksessa;

4) on vähintään kuukauden kestävässä kokaikatyössä muun kuin 1 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitetun työnantajansa palveluksessa;

5) harjoittaa päätoimista yritystoimintaa; tai

6) saa työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 4, 5, 7, 7 a, 10 a tai 12 kohdassa tai 3 momentissa tarkoitettua etuutta.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna palkkana ei pidetä niitä luontaisetuja, joiden saaminen vuorottelusopimuksen mukaan jatkuu vuorotteluvapaan aikana.

7 §

Vuorottelukorvauksen suuruus

Vuorottelukorvauksen täysi määrä on 60 prosenttia siitä työttömyyspäivärahasta, johon henkilöllä olisi työttömänä ollessaan oikeus työttömyysturvalain 13, 16, 22 ja 23 §:n perusteella, enintään kuitenkin 4 500 markkaa kuukaudessa. Vuorottelukorvausta määriteltäessä ei työttömyysturvalain 24 §:ssä tarkoitettuja lapsikorotuksia oteta huomioon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua työttömyyspäivärahaa määrättäessä henkilön vuorotteluvapaan aikana saamaan lakisääteiseen etuuteen, palkkaan ja muuhun työtuloon sovelletaan, mitä työttömyyspäivärahasta työttömyysturvalain 17, 18, 27 ja 27 a §:ssä säädetään.

Sen estämättä, mitä työttömyysturvalain 23 §:ssä ja ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan perusteena olevan palkan määrittämisestä annetussa asetuksessa (754/84) säädetään, vakiintuneena pidettävää palkkatuloa määrättäessä otetaan huomioon vuorotteluvapaata edeltäneen 52 viikon ajalta saadut palkkatulot eikä palkkatuloihin lueta niitä luontaisetuja, joiden saaminen vuorottelusopimuksen mukaan jatkuu vuorotteluvapaan aikana.

Työntekijän oikeus osittaiseen ammattikoulutusrahaan määräytyy siten kuin koulutus- ja erorahaston säännöissä ja valtion virkamiesten eroraha-asetuksessa tarkemmin määrätään. Tämä ammattikoulutusraha ei vaikuta vuorottelukorvauksen määrään.

8 §

Vuorottelukorvauksen hakeminen ja maksaminen

Vuorottelukorvausta on haettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolta tai asianomaiselta työttömyyskassalta, jonka tulee korvauksen myöntämistä, epäämistä ja takaisinperintää koskevassa asiassa antaa hakijalle kirjallinen päätös. Työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaa kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon vuorottelukorvauksen 2 §:n 1—4 momentissa ja 6 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista edellytyksistä sekä 10 §:n 1 momentis-

sa tarkoitetuista takaisinperinnän edellytyksistä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Vuorottelukorvaus maksetaan jälkikäteen vähintään kerran kuukaudessa. Vuorottelukorvauksen maksamisesta on muutoin voimassa, mitä työttömyysturvalain 44 §:ssä säädetään työttömyyspäivärahan maksamisesta.

9 §

Ilmoitusvelvollisuus

Työnantajan on viipymättä ilmoitettava työntekijän palkkaamisesta vuorotteluvapaan ajaksi sekä palkatun työntekijän palvelussuhteen olennaisista muutoksista työvoimatoimistolle.

Vuorotteluvapaalle jäävän ja vuorotteluvaapaalla olevan henkilön on viipymättä esitettävä kansaneläkelaitokselle tai asianomaiselle työttömyyskassalle vuorottelukorvauksen määräämistä varten tarpeelliset tiedot ja niissä tapahtuneet muutokset.

Vuorottelukorvauksen hakijan on esitettävä työvoimatoimiston tai työvoimatoimikunnan lausunnon edellyttämät, hakijaa koskevat selvitykset henkilökohtaisesti alueensa työvoimatoimistolle, jollei työvoimatoimisto anna ohjetta muusta menettelystä.

10 §

Vuorottelukorvauksen takaisinperintä

Jos vuorottelujärjestelyyn liittyvien olosuhteiden perusteella on ilmeistä, että tarkoitukseksi ei ole ollut työvuorottelun toteuttaminen tämän lain mukaisesti, on vuorottelukorvaus perittävä takaisin, jollei takaisinperintää ole pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Jos vuorottelukorvausta on maksettu muutoin aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu korvaus on perittävä takaisin. Takaisinperinnästä voidaan luopua kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä korvauksen aiheeton maksaminen ole johtunut etuuden saajan vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Korvauksen takaisin perimisessä noudetaan soveltuvin osin, mitä työttömyysturva-

lain 31 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään työttömyyspäivärahan takaisinperinnästä.

Jos henkilö on saanut vuorottelukorvausta samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa, tapaturmavakuutuslain (608/48) mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä tai työttömyysturvalain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettua etuutta, kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun määrän takautuvasti suoritettavasta etuudesta. Perimisestä on lisäksi soveltuvin osin voimassa, mitä työttömyysturvalain 45 §:n 2 momentissa säädetään.

Vuorottelukorvausta, jonka suuruus on määrätty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan perusteella, ei saa ulosmitata.

11 §

Muutoksenhaku

Vuorottelukorvausta koskevaan kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta työttömyysturvalautakunnalta kirjallisella valituksella 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta vakuutusosastoilta kirjallisella valituksella 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Jollei valittaja muuta näytä, hänen katsotaan saaneen tiedon 1 ja 2 momentissa tarkoitusta päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella.

Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun lausuntoon ei saa hakea muutosta valittamalla.

12 §

Rahoitus

Vuorottelukorvauksesta työttömyyskassoille ja kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset rahoitetaan noudattaen, mitä työttömyysturvalain 37 §:ssä ja työttömyyskassalain 6—8 luvussa säädetään työttömyyspäivärahasta.

13 §

Työttömyysturvalain soveltaminen

Jollei tästä laista muuta johdu, sovelletaan vuorottelukorvaukseen, mitä työttömyysturvalain 28, 29, 36, 36 a, 39 §:ssä, 42 §:n 2—5 momentissa sekä 43, 43 a ja 43 b §:ssä säädetään työttömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta.

14 §

Toimeenpanoelimet

Vuorotteluvapaakokeilun toimeenpanoa johtaa, valvoo ja kehittää ylimpänä viranomaisena työministeriö. Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassojen valvonnan osalta on voimassa, mitä työttömyysturvalaissa ja työttömyyskassalaissa säädetään.

15 §

Valvonta

Tämän lain noudattamista valvovat yhteistyössä työvoima- ja työsuojeluviranomaiset.

16 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1997. Lakia sovelletaan vuorotteluvapaiisiin, joita koskeva vuorottelusopimus tehdään lain voimassa ollessa ja vuorotteluvapaa pidetään 31 päivään joulukuuta 1998 mennessä. Oikeus osittaiseen ammattikoulutusrahan siten kuin koulutus- ja erorahaston säännöissä ja valtion virkamiesten erorahasetuksessa (726/87) tarkemmin määrätään voi jatkua enintään 31 päivään heinäkuuta 1998 saakka.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki työttömyysturvalain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 16 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on 8 päivänä elokuuta 1986 annetussa laissa (608/86), seuraavasti:

16 §

Oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan

välittömästi ennen ansioon suhteutetun päivärahan saamista. Mitä edellä säädetään, koskee myös henkilöä, joka on vuorotteluvapaakokeilusta annetun lain (/) 1 §:n 1 momentissa tarkoitetulla vuorotteluvapaalla.

 Osa-aikaeläkettä saavan henkilön oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan määräytyy osa-aikaeläkkeen alkamishetkellä vallinneen tilanteen mukaisesti. Sama koskee henkilöä, joka on saanut osa-aikaeläkettä

 Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 199 .

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/94) 6 §:n 11 ja 12 kohta ja
lisätään 6 §:ään uusi 13 kohta seuraavasti:

6 §

Opintotuen saamisen rajoitukset

Opintotukea ei myönnetä sille, joka:

12) saa vieraan valtion opintotukea, jota myönnetään maassa pysyvästi asuvalle; tai
 13) saa vuorotteluvapaakokeilusta annetun lain (/) mukaista vuorottelukorvausta.

 11) suorittaa vankeusrangaistusta ja opiskelee rangaistuslaitoksessa;

 Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 199 .

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1995

